

דבר העורכת

תצלום אווירי של שדה המחקר בישראל מעלה שני נושאים מרכזיים שצריכים לעמוד על סדר-יומה של האקדמיה הישראלית. הנושא האחד נוגע בחרם האקדמי על ישראל. כמי שעומדת בראש מרכז IFOR (International Freedom of Research Center), אשר חוקר את הסוגיה ומנסה להתמודד עימה, אני מופתעת כל פעם מחדש מהביטויים של נסיונות ההשתקה של המחקר הישראלי: החל בניסיון לסרב למכור לחוקרת ישראלית תוצרים אקדמיים, המשך בסירוב לתת מכתבי המלצה לצורך קידום או לשפוט מאמרים, וכלה בסירוב לשבת בפנל עם חוקר ישראלי לשעבר שכן הוא... שירת בצה"ל.

האם חרם אקדמי הוא כלי פוליטי לגיטימי? לתפיסתי, מדובר בפגיעה בוטה בזכות לחופש הביטוי. חסימת הגישה בפני חוקרים למקורות מידע ומניעתם מלהביע דעה אינטלקטואלית הן בגדר סתימת פיות במובן החשוך ביותר של המילה. החרמת מלומדים על רקע פוליטי מהווה גם הפרה של חופש המחקר של חוקרים, שכן היא פוגעת באותו ביודוד חיוני המפריד בין המחקר האקדמי לבין עולם העסקים והפוליטיקה. לפיכך, דומתני שהגיעה העת להרים את קולנו ולפעול להותרת דלת הכניסה שלנו לעולם המחקר הבינ-לאומי פתוחה.

הנושא האחר המונח על סדר-היום האקדמי, בפרט זה הנוגע בחקר המשפט, מתייחס לרוח המועצה להשכלה גבוהה. בשנה החולפת טעמנו כולנו את פרי ביקורתם של חוקרים מחוץ-לארץ על מוסדות הלימוד שלנו. אחת ממסקנות המבקרים התייחסה לצורך בהגברת המחקר המשפטי דווקא בישראל. אכן, כבר אמר המשורר (שלונסקי): "אורח לרגע רואה כל פגע". סבורתני כי יש לראות בהמלצה זו פתיחתה של דלת אל ביתנו-אנו – אל שדה המשפט המקומי – שמטרתה להשביח את סביבת המגורים שלנו.

המאמרים הרואים אור בכרך זה כוחנים בעין ביקורתית את הנעשה במחוזותינו. את הכרך פותח מאמרו של כבוד השופט מרדכי לוי, אשר דן בסוגיה החשובה של הרשעות-השווא בישראל ומציע דרכים להימנע מהן. בהמשך מופיעה תגובתו של מי שהעלה סוגיה זו לסדר-היום הישראלי – פרופ' בועז סנג'רו. ד"ר ינון היימן מתייחס גם הוא לדיני הראיות, ומצביע ברשימתו על ההטיות הפסיכולוגיות המובנות בעדות האנושית. שני מאמרים הרואים אור בכרך זה עוסקים בסוגיות של מגדר. מאמרו של ד"ר יוסי גרין דן בהעדפה המגדרית בהלכה היהודית בהקשר הרפואי, ובהתאמת יישומה למציאות של ימינו. מאמרה של ד"ר מיכל הורוביץ עוסק בהעדפה מתקנת בדיני העבודה בכלל ובהקשר המגדרי בפרט, ומדגיש את הצורך בנקיטתה תוך שיתוף-פעולה עם מעסיקים והימנעות רבה ככל האפשר מדרכי כפייה.

החיים המודרניים הובילו לפיתוחו של תחום מחקר משפטי חדש – דיני המחשבים. שתי רשימות בכרך הנוכחי מתמקדות באחד מהיבטיו של התחום – פדופיליה מקוונת. מאמרו של ד"ר חיים ויסמונסקי, ראש תחום חקיקה בפרקליטות המדינה, מנתח בעין אוהדת את שני מהלכי החקיקה האחרונים בתחום, וקורא להמשך קידום. מאמרו של ד"ר אסף הרדוף, לעומת זאת, מנתח במבט ביקורתי את מהלך החקיקה האחרון בתחום, תוך העלאת תהיות לגבי חוקתיותו, כמו־גם לגבי עצם מיקודו של המאבק בפשע המקוון בנושא של פורנוגרפיית ילדים.

שלכם,
שרונה